

Oponentský posudek na bakalářskou práci Antonína Handla *Jan Mertl a koncepce „autoritativní demokracie“*

Formální stránka práce: Předložená práce má 57 stran. Text práce je členěn na 4 kapitoly, které jsou dále členěny na podkapitoly. Autor správně a řádně cituje a odkazuje na literaturu. Autorovi však občas unikají překlepy, anakoluty a chybějící slova. I přesto lze formální stránku práce považovat za relativně zdařilou.

Obsahová stránka práce: Tématem práce je koncepce autoritativní (autoritářské) demokracie kontroverzního českého sociologa Jana Mertla. Autor nejdříve načrtává metodu a strukturu práce, poté se zaměřuje na dobový kontext sociologie, v němž Mertl psal svá díla. V třetí kapitole se autor zaměřuje na samotný koncept autoritativní demokracie a líčí Mertlův postupný vývoj od specifické obrany „omezené“ demokracie až po přitakání režimu II. republiky a smíření se s koncem demokracie v protektorátu. Podle autora stojí v pozadí tohoto myšlenkového vývoje autora kombinace proměny okolností a Mertlova dějinná filosofie pracující s oportunním principem ideologické funkčnosti.

Nejsem odborník na Jana Mertla a na diskuse, které autor shrnuje, přesto se k práci – kterou i tak považuji za velmi zdařilou – nabízí několik otázek.

1. Metodologie. Práce nepochybně spadá do historie idejí a jako taková vyžaduje jistou metodologii. Autorova metodologická rozvaha na začátku práce je však velmi stručná (jeden odstavec) a neurčitá (s. 8). Autor si je vědom obtíží, které přináší interpretace textů, které vznikají ve specifických historických obdobích (např. jak přistupovat k textům psaným za první republiky a protektorátu), ale kromě zdůrazňování jisté „zvýšené opatrnosti“ autor práce nenabízí žádná další vodítka.

2. Autor si uvědomuje svázanost Mertlova myšlení s dobovou sociologií a s dobovými teoriemi elit a masové demokracie. Autor na úvod zmiňuje a poukazuje na vliv, který na Mertla měli velikáni jako Michels, Pareto, Mosca, Schmitt a hlavně Max Weber. Proto se zdá zvláštní, že Weber se z práce postupně vytrácí a že pro řadu témat a motivů, které Weber ve své sociologii nastínil (role státu, masová demokracie, problematické pojetí legitimacy), a se kterými se potýkal i Mertl, není jeho vliv rozebírán.

3. Tento nedostatek se – podle mého názoru – projevuje i v závěru práce, kde autor naznačuje, že současná krize demokracie by mohla nalézt své řešení v příklonu k autoritářským či hybridním režimům. Ač je sice pravda, že v některých evropských demokratických státech lze tento posun spatřovat, lze tvrdit, že spíše než příklon k autoritářství obchází současné liberální demokracie strašidlo plebiscitarismu, jak jej jako osud moderní masové demokracie popsal právě Weber.

I přes uvedené námítky, které mají sloužit spíše jako podklad pro diskusi, považuji za předloženou práci za velmi kvalitní a doporučuji jí k obhajobě s hodnocením **výborně**.